

Yttrande över förordning om stöd till åtgärder för att minska utsläpp av vissa kväveföreningar i jordbruket

Er beteckning: KN2025/00104

Sammanfattning

Länsstyrelsen i Västmanlands län ser positivt på ett nationellt stöd med en enkel och effektiv administration för att minska utsläppen av ammoniak och utsläpp av växthusgaser.

Länsstyrelsen avstyrker att Jordbruksverket prövar stödet och föreslår i stället att den ska göras av länsstyrelserna.

Länsstyrelsen ser en risk för minskad resurs- och kostnadseffektivitet, försvårande för företagen, dubbelfinansiering och ökad arbetsbelastning för länsstyrelsen med utredningens förslag.

Länsstyrelserna har sakkunskap på området med en etablerad kontakt och nära dialog med lantbruksföretagen i länet. Länsstyrelsen kan i dialog med lantbruksföretagen anpassa aktiviteter för att öka intresset för och användningen av olika stöd, inklusive Kväveklivet, utifrån de regionala förutsättningarna och behoven. Länen i Sverige har olika produktionsinriktningar och därmed behövs olika insatser för ett effektivt kväveutnyttjande.

Avsnitt 2 Förslag till förordning om stöd till åtgärder för att minska utsläpp av vissa kväveföreningar i jordbruket

Enligt 11 § i förslaget till förordning om stöd till åtgärder för att minska utsläpp av vissa kväveföreningar i jordbruket ska Jordbruksverket pröva frågor om stöd.

Länsstyrelsen i Västmanlands län avstyrker att prövningen ska göras av Jordbruksverket och föreslår att den i stället görs av länsstyrelserna. Skälen till ställningstagandet motiveras nedan.

Avsnitt 7 Det bör införas ett stöd till åtgärder som minskar utsläppen av ammoniak och som bidrar till ett mer effektivt utnyttjande av kväve i jordbruket

Under stycket ”*Det finns flera åtgärder som kan vidtas för att minska jordbrukets utsläpp av ammoniak*” redovisas åtgärder som stöd bör kunna ges för.

Risk för dubbelfinansiering

Inom den strategiska planen för EU:s jordbrukspolitik (SP) finns redan möjlighet att söka investeringsstöd för gödselhantering, utrustning som möjliggör innovativa hållbara produktionssystem, tak på gödselvårdsanläggningar, teknik för surgörning av gödsel samt myllningsutrustning för spridning av gödsel.

Enligt utredningens förslag bör stödberättigade åtgärder i Kväveklivet exempelvis handla om investeringar i maskiner eller annan utrustning som ger lägre utsläpp vid spridning av gödsel, investeringar i förbättrad eller utökad kapacitet för lagring av gödsel som innebär att gödsel kan spridas när förutsättningarna är gynnsamma.

Likheten mellan dessa två stöd gör att risken för dubbelfinansiering ökar, dvs att sökande kan få finansiering från två olika stöd. Då länsstyrelserna hanterar stödet i SP och Jordbruksverket föreslås hantera stödet för Kväveklivet kommer detta innebära utökad kontroll av stöd och ökad administrativ börda för länsstyrelserna.

Förslaget är därmed inte resurs- och kostnadseffektivt.

En kostnadseffektiv lösning är i stället att genom planändring i SP bredda investeringsstödet *Ökad konkurrenskraft*, där minskad ammoniakavgång redan ingår, och samtidigt öka stödandelen och stödbeloppet.

Avsnitt 8.1 Konsekvenser för svenska myndigheter

Resurs- och kostnadseffektiviteten minskar om Jordbruksverket hanterar Kväveklivet. Länsstyrelserna kommer att behöva ha mycket god kännedom om stöden i Kväveklivet, fast myndigheterna inte hanterar dessa. Länsstyrelserna kommer att få frågor kring stöden eftersom det finns en etablerad och nära kontakt med regionala företag i branschen idag och de är vana att vända sig till länsstyrelserna med frågor som rör stöd till investeringar i sitt företag. Länsstyrelserna arrangerar redan idag olika aktiviteter för att öka intresset för och nyttjandet av alla stöden. Att inte tillvarata detta innebär minskad resurs- och kostnadseffektivitet. Kväveklivets förväntade insatser är en naturlig del av redan befintliga aktiviteter då stöd finns för minskad ammoniakavgång.

Risken för dubbelfinansiering ökar arbetsbelastningen för länsstyrelserna. När det föreligger risk för dubbelfinansiering måste kontroller mellan myndigheter göras för att säkerställa att den sökande inte sökt eller beviljats annat stöd för samma utgifter från annan myndighet.

Länsstyrelsen i Västmanland befarar att länsstyrelserna kommer att få en ökad arbetsbelastning vid handläggningen av investeringsstöd för ökad konkurrenskraft inom SP eftersom det, för varje enskilt ärende, kommer att krävas en kontroll hos Jordbruksverket om stöd från Kväveklivet sökts eller beviljats för samma åtgärd.

Det finns även en risk för målkonflikt för länsstyrelserna. Om de ekonomiska fördelarna att söka stöd genom Kväveklivet är större än i SP finns en risk att stöden inom SP inte söks i samma utsträckning.

Länsstyrelserna ska arbeta så att målen för de olika stöden i SP nås. Det kan vi göra genom att verka för att den tilldelade budgeten för olika åtgärder förbrukas. Samtidigt förväntas länsstyrelserna också förenkla för företagen och borde då rekommendera stöd i Kväveklivet i stället för från SP om det är bättre för företagen, trots att detta riskerar få negativa konsekvenser för måluppfyllnaden i SP.

Avsnitt 8.2 Konsekvenser för organisationer och näringsliv

Otydlighet för företagen

Att förenkla för lantbruksföretagen är en högt prioriterad fråga. Detta förslag går i motsatt riktning. Det bör vara enkelt att söka stöd och ha vetskap om vilken myndighet som hanterar stödet. Det finns en etablerad, nära kontakt mellan Länsstyrelsen och regionala lantbruksföretag. De är vana att vända sig till stödhandläggarna med frågor som rör stöd till investeringar. Om Kväveklivet ska hanteras av Jordbruksverket innebär det att företagen ska söka stöd hos ytterligare en aktör. Hos Jordbruksverket saknar företagen ett etablerat kontaktnät för frågor som rör investeringsstöd.

Beröringspunkterna mellan stödet i SP och Kväveklivet är många och överlappande. Länsstyrelsen befärar att det bli svårare för lantbrukarna att veta vad de kan söka stöd för samt var och hur det ska sökas. Det finns en risk att osäkerhet hämmar viljan att investera och söka stöd.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Johan Sterte med enhetschef Jennie Sohlberg som föredragande. I beslutet har även vikarierande länsråd Stefan Renlund medverkat.